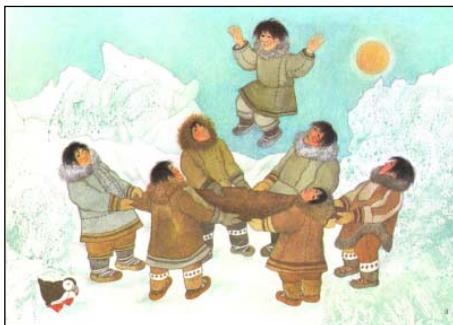

A Jaschik iskola örök tanítványa

Interjú Urai Erika grafikusművésszel

– Édesapámnak köszönhetem, hogy rajzolni tanulhattam – *kezdi a beszélgetést a kiváló grafikusművész.*
– Ötéves koromtól a Nemzeti Színház előadásain rendszeresen találgoztam Jaschik Álmos - későbbi mesterem - díszleteivel, amik a játékos képzelet és a háttér

Eszkimók

elbűvölő hangulata, a fantázia világába vezettek. A gimnáziumban jól sikerült az érettségeim, egyszerű tanáraim voltak, a zenetanárom Veltler Jenő, a Deák téri templom karnagya volt. Minden vasárnap csodálatos Bach orgonaműveket játszott a templomban, ahol olyan ragyogó elmék beszédét hallgathattam, mint Ordass püspök úr, Dr. Keken András, akik sokat segítettek abban, hogy átérezzük az iskola jelszavát, amelyet Bóhm Károly filozófus fogalmazott meg: „A ember legfőbb szellemi méltósága: a tudás”. Ezt egy tízéves gyerek nem tudta megérteni, de biztosan sokat gondolkodtunk rajta. S hogy a tudás mekkora érték, arra rádöbbenhettem Jaschik Álmos mesteriskolájában, ahol nem csak a rajzolás mesterességét tanultuk meg, mivel a rajzolást a gondolkodással fűzte egybe.

Égrendés

Kultúrtörténeti sorozatot is hallgattunk, a nagy kultúrák történetét, a nagyobb európai és világtörténelmi stílusirányzatokat. Óriási műveltségű olyan ragyogóan tudta előadni, hogy nemcsak tanítás után háromtól hétig jártam hozzá minden nap, hanem a szünidőmet is nála töltöttem. Jaschik Tanár úr sajnos korán meghalt, de úgy érzem, hogy egész életemben az

Ó segítsége volt az, ami erőt adott nekem, hogy egy munkát el merjek vállalni, hozzá tudjak kezdeni és meg tudjam csinálni. Egy nagy könyv jelent meg Mezei Ottó segítségével és a tanítványok összefogásával Jaschik Álmosról néhány évvel ezelőtt. A Petőfi Irodalmi Múzeumban volt a bemutatója, ott megköszöntem a Noran Kiadó igazgatójának, hogy ez a gyönyörű könyv megjelenhetett, azzal fejeztem be a beszédemet, hogy: úgy érzem, újra leült az asztalomhoz a tanár úr. Az iskolájában tanultakra, a tőle kapott óriási szeretetre építettem az egész életemet. A Jaschik iskola és az evangélikus iskola nagy érdeme, hogy felkeltették az ember érdeklődését a tudás iránt, így kezdett el érdekelni a művészettörténet, a néprajz.

– *Pályád kezdetét családi tragédiasorozatok nehezítették, s szakították meg...*

– Felvételt nyertem a Pázmány Péter Tudományegyetemre, ahol régészetet, néprajzot, művészettörténetet és egyiptológiát hallgattam és felvettem a görög nyelvet is. A tanáraim fantasztikus emberek voltak, Oroszlán Zoltántól tanultam római kori történelmet, etruszkológiát, Gerevics Tibortól művészettörténetet, Tálasi professzor úrtól magyar néprajzot, az egyiptológiát Dobrovics Aladártól, Vajda László volt az egyetemes néprajz tanára. A vizsgáim mind jolesre sikerültek, de kénytelen voltam mégis otthagyni az egyetemet, családi okok miatt - amit a nyilvánosság előtt nem szeretnék részletezni -, így erkölcsi kötelességemnek éreztem, hogy munkát keressék. A Földtani Intézetbe mentem rajzolóknak, ami azért tűnt jó választásnak, mert úgy gondoltam, nem szakadok el a tudománytól, bár a geológia egészen más terület, mint amit eddig folytattam, de nagyon vonzóan tűnt, és a technikai ismereteimet rögtön fel is használták. Dr. Tasnádi Kubacska Andrásnak, a múzeum vezetőjének rajoltam ősszállatokat, Dr. Kretzói Miklósnak pedig foraminiferákat, ezek kis megkövült, elmeszesedett ősszállatok vázai. Nagyon érdekes munka volt, meg is jelent az Akadémiai Kiadónál.

Később, amikor 1955-ben felmondtak a Földtani Intézetben - racionalizáltak a polgári származásom miatt - Dr. Rónay András - aki Teleki Pál öngyilkossága után került a Teleki Intézet élére, s részt vett a Magyarország néprajzi helyzetét ábrázoló piros térkép megalkotásában is, amit Apponyi Albert a trianoni tárgyalásokon bemutatott a nagyhatalmak elnökeinek - segített rajtam.

Ismerve családi helyzetemet - öten laktunk egy albérlésben, két gyerekkel és beteg anyóssal -, azonnal adott nekem munkát, és beajánlott az Akadémiai Kiadóhoz.

– *Magyarország legnagyobb kiadójától kaptál megbízásokat. Honnan ismerték a munkáidat?*

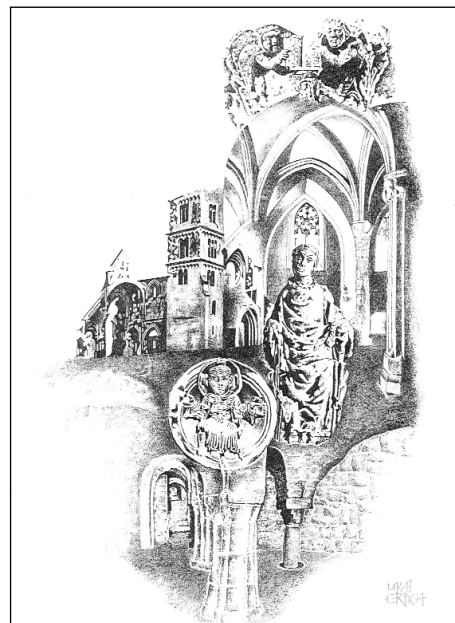
– A tanár úr egész szisztémája, pedagógiai rendszere csodálatos volt: megtanított minket, hogy minden feladat egy konkrét megbízás. A nyomdai eljárást is megadta, hogy hány színnel és milyen technikával dolgozhatunk, csak azon kellett gondolkodjunk, hogy milyen ötletet vigyünk bele - hirdetés, vagy díszítés vagy csomagolás. Az alatt a három év alatt, amíg hozzá járhattam, tulajdonképpen már megszoktam a megrendelés alapján történő munkát. Figyelmeztetett minket, hogy nem mindig könnyű a megrendelőnek tetszően elvégezni a feladatot, mert nem mindig értik meg azt, ahogy mi azt terveztük. Ezt sokszor átéltem.

Amikor éreztem, hogy biztos kereseti forrás birtokában vagyok, a telefonkönyvből kineveztem kiadó címét, fiktív könyvcímlapokat készítettem a tanár úr

1945-50: Jaschik Álmos magániskoláját látogatta Budapesten. 1948-tól másfél éven át művészettörténetet, néprajzot, és régészetet hallgatott az ELTE-n, de tanulmányait nem fejezhette be. 1950-55 között a Földtani Intézetben dolgozott grafikusként. Ezután az Akadémiai Könyvkiadó megbízásai nyomán könyvtervezéssel kezdett foglalkozni. Hamarosan az akkori magyar könyvkiadás valamennyi jelentős szereplője (Európa, Móra, Corvina, Szépirodalmi stb.) számára készített könyvillusztrációkat, borító- és teljes könyvterveket. Tervezőművészete és egész munkássága azon az egyetemes igényű, enciklopédikus teljességű tudásanyag alapul, amelyet Jaschik Álmos oktatói módszerének és tanári személyiségének köszönhet. Negyven év alatt több mint 1200 könyv címlapját, kötését tervezte, grafikai munkássága révén legjelentősebb könyvillusztrátoraink egyike, különösen sok gyermekkönyv fűződik nevéhez. Nagy gondot fordít a hitelességre: külföldi népek folklórját, hit-, mese- és mondavilágát feldolgozó illusztrációit elmélyült könyvtári kutatómunkára alapozva, aprólékosan dolgozza ki. Tipográfiai is foglalkozik, több betűtípust tervezett. Először az Urai Erika tervezte könyv kapta meg a Legszébb Magyar Könyv díjat, egyéb munkáit pedig 17 ízben jutalmazták nívódíjjal. 1993-ban elnyerte a Magyar Kultúra Alapítvány díját. Többször szerepelt a bolognai Nemzetközi Gyermekkönyv kiállításán és a Frankfurti Könyvvásáron.

(Kortárs Magyar Művészeti Lexikon, 3. kötet 785. old., Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2001)

valahai útmutatásai szerint, majd először az Európa Könyvkiadóba mentem fel, ahol Dr. Láng Pálné művészeti vezetőnek az írástechnikám, a felirataim nagyon megtetszettek, mivel akkoriban a grafikusok még nem írták meg a címet és nem volt olyan „szedésőrület”, mint most, így már aznap délután kaptam egy munkát. Domokos János igazgató és Bíró Lívia nagyban támogatták munkámat. A betűs címlapok, melyek egyike elnyerte a Magyarország Legszébb Könyve díjat, a legkedvesebb munkáim közé tartoznak, mint ahogy ez Mesterem pedagógiájában fontos helyet

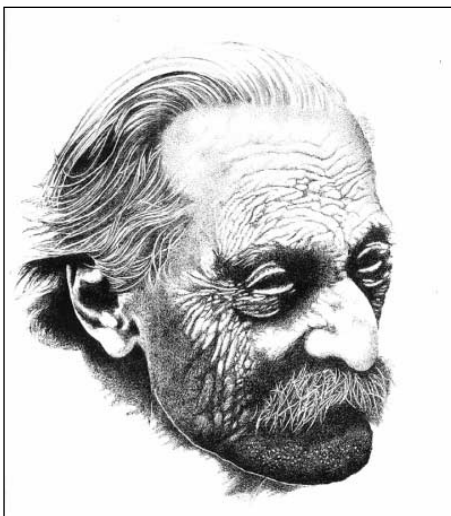
Magyar kultúra

Tisztelet a japánoknak

foglalt el. Hallatlan részletességgel ismertette meg velünk az ősi kultúrát betű-, írás-, valamint irodalomtörténetét.

Más kiadókhöz is elmentem - a Szépirodalmihoz, ahol Zsoldos Verának és Lóránt Lillának sokat köszönhettem, a Magvető Kiadónál Beck Péterrel kötöttem barátságot. Az Akadémiai Kiadó Náray-Szabó professzor egy könyvének illusztrálásával bízott meg. Pesties kifejezéssel élve a frász tört ki. Visszautasítani pedig nem lehetett a megbízást. Jaschik tanár úrnál ábrázoló geometriát is tanultam, be kellett bizonyítanom, hogy ezt olyan mértékben elsajátítottam, hogy térben meg tudom szerkeszteni a kristályrácsokat, pontozásos technikával a gömböket, s végül a professzor elfogadta munkáimat. A bátyám műszaki egyetemre járt és mindig velem csináltatta a beadandó rajzait, mert én sokkal szebben rajzoltam, így már akkor gyakoroltam az ábrázoló geometriát. Nagyon büszke voltam, amikor megjelent a könyv. Elismerték a munkámat, és sokan barátságukba fogadtak. Amikor Tömpe András a Corvina igazgatója lett, odahívott engem művészeti

Koós Károly

vezetőnek. Azt hiszem, még nagyon sokaknak tartozom köszönettel segítségükért, akiknek a nevét most nem tudtam megemlíteni.

- Milyen munkáid voltak akkoriban?

- Egy érdekes témát találtam, amiben a Corvina nagyon jó partner volt. Akkoriban épültek Magyar-

országon a nagy lakótelepek, a rákospalotai, az óbudai. Kitaláltam, hogy lilára és narancssárgára kell festeni a falakat, hogy a gyerekek hazataláljanak a sok egyforma épület között. Így határoztam el, hogy készítek egy könyvet a világ építészetéről, gyerekeknek. 24 kultúrkörből választottam házakat, Boglár Lajos, egyetemi osztálytársam írta hozzá a szöveget. Nagy sikere lett, a munka 7 nyelven jelent meg. Ezután azon gondolkodtam, hogyan lehetne ezt továbbfejleszteni. Megcsináltam a Hogyan Közlekednek?, Hogyan játszanak?, Hogyan öltözködnek? című köteteket.

Ma sokkal olcsóbb megvenni egy külföldi kiadótól a könyvet a filmekkel együtt, amit csak le kell fordítani és nyomdába adni. Ez nagyon megnehezíti a magyar grafikusművészek helyzetét, sajnos azt kell hogy mondjam, semmi munkám nincs már hosszú idő óta, hiába vittem el kiadóba az illusztrációimat.

- Korábban is voltak a munkáival nebézségeid?

- 1974-ben meghívtak az NSZK-ba, egy hónapig ösztöndíjjal, én választhattam meg azokat a múzeumokat, ahol kutatok, de sajnos azt mondták a Külügyminisztériumban, hogy ha név szerint hívnak, akkor nem mehetek, a németek pedig tudták, hogy ha nem név szerint hívnak, akkor nem engem küldenek ki. Később spanyolországi kutatásra kaptam meghívást, megrendelt munka volt a Corvina Kiadónál, de nem mehettem ki, mert „nem volt rá pénz“.

Egész életemben Édesapám és Jaschik Álmos tanításai tartották bennem a lelket, s így tudtam ember maradni. A munka adott erőt ezt a tragikus, családtagokkal teli légkört elviselni.

- Mely munkáidra vagy a legbüszkébb?

- A legnagyobb munkám a „Medvefiú“ című finnugor népmeseegyütteméhez készült illusztrációim, amelyet kiállították a Finnlandia Palotában. Nagyon felemelő érzés volt, amikor évekkal ezelőtt megnyertem egy pályázatot, amit a Dausien Kiadó indított a Világ meséi sorozatban. A Corvina Könyvkiadó megkeresett, hogy vállalnám-e három hét alatt a rajzok elkészítését. Nagy aggodalommal és érdeklődéssel figyelem a kis finnugor népek sorsát. Sajnos ezek a kis népek lassan felmorzsolódnak és eltűnnek a világ szeme elől, mert zsugorodik az életterük, az angol, amerikai és holland olajtermelő cégek nem nézik, hogy a területet megmérgezik és tönkreteszik, nem tudnak halat fogni, már nincs hova kihajtani a csordát, nem használhatják a nyelvüket, a gyerekeknek nem volt olyan iskola, ahol a kultúrájukat elsajátíthatták volna, nagyon nehéz és veszélyeztetett helyzetben vannak, ezért minden alkalmat meg kell ragadni megmentésükért.

- A feliratokat manapság már nem feltétlenül grafikusművészek készítik, és szinte kizárólag számítógéppel. A számítógép nem veszi el a grafikusművészek kenyerét?

- Dehogynem, ráadásul így nagyon rossz minőségű munkák készülnek. A számítógép nem egalizálja ugyanis a betűket, nem egyforma a spácium közöttük, s leszűkíti a használatot azokra a betűtípusokra, amivel az illető gépe rendelkezik. Mi azt tanultuk Jaschik Álmostól, hogy a betűnek ki kell fejeznie a mű hangulatát, a mű születési idejét. Mi a feliratokat régen mind megírtuk, szó sem volt szedésről. Volt egy betűpályázat, amit megnyertem - az Első Magyar Betűöntőde hirdette meg. Olyan emberek voltak a zsűriben, mint Lengyel Lajos, Haiman György.

Mondok egy példát: a Mammut tetején látható a mammut felirat. Ismerjük a mammutot, mint állatot, egy hatalmas test. A mammut tetején a feliratban az első „M“ csúcsos, de a második íves. Abszolút nem illik össze stílusban. Ha elkezdesz gondolkodni, hogy milyen képet kell a gyerekek kialakítani a mammuttal kapcsolatban, akkor nem csúcsos kép jut eszünkbe,

hanem domború. Mindenhol gondolkodás nélkül készítik a feliratokat. Minőségi újságokat látok, ahol iniciálának gótikus betűt alkalmaznak, ami a német íráskultúrában szokásos. Nagyon dekoratív, de nekünk magyaroknak, miért van arra szükségünk, hogy a germánoktól átvesszük a betűtípusokat? Így is tele van a nyelvünk germanizmusokkal, ami borzasztó. Egy egészséges társadalom megőrzi és megbecsüli hagyományait. A nyelvünk olyan szemetes már! A legtöbb ember nincs tisztában a ba-be, ban-ben használatával, a mondat szerkezettel, az igeidők egyeztetésével. A gimnáziumban alakítottunk egy társaságot, melynek a neve SZEMBE: Szép Magyarassággal Beszélők Egyesülete volt, s büntetést kellett fizetni, ha valaki rosszul használt egy szót. Összegyűjtöttük, s év végén kirándultunk a pénzből.

Tisztelet az afrikaiaknak

- Mi a véleményed a kultúra jelenlegi helyzetéről?

- Úgy érzem, hogy a vizuális kultúra tanításában rendkívül nagy szükség lenne Jaschik Álmos tudására, bárki előveheti ugyan a könyvet és elolvashatja, hogy milyen művelt volt a tanár úr, de valami oknál fogva mellőzik a tanításait.

Mindig elborzadok az utcaképtől, ha a Mártírok útján járok, hogy mennyire nem értenek hozzá, akik a feliratokat készítik, most még sokkal borzasztóbb a helyzet, mert teljesen átvették az amerikai stílust, zsúfolt az utcakép, a feliratok ülettelenekek és stílustalanok, a szép műemlék épületeket is elfedi a sok bőví. Nem ártana változtatni rajtuk, most hogy bekerültünk az EU-ba, inkább a saját kultúránkat kellene felmutatni, a rengeteg tehetségünkkel menni Európába, erre lenne most szükség, mivel az egész Európai Unió nem áll a helyzet magaslatán. Mindenhol esik a kultúra színvonala. A televízió is nagyon rossz hatással van az emberekre, pedig óriási fegyver lehetne a kultúra terjesztésében, ha jól csinálnák, de sajnos a primitív rétegek kiszolgálása folyik és mindent a pénz irányít, mint Amerikában. Az Unióhoz tartozunk, emberileg nekünk is meg kell mutatnunk, hogy érzékenyek vagyunk. Európának kell adnunk a lelkünket és kultúránkat.

Mottómnak Jászi Oszkár - 1919-ben megfogalmazott - alábbi gondolatát választottam:

„Bátor egyéni kezdeményezésekkel egy új tömeglelket kell teremteni az igazságosság, a kötelességérzet és a szolidaritás szellemében... Semmiféle gazdasági vagy politikai reform nem képes ezt az új mentalitást, ezt az új érzületet megteremteni... Minden gazdasági és politikai szabadság hiábavaló, ha nem kíséri egy fejlettebb morálitás és egy igazságosabb politika.“ Szerintem ma is aktuális... Gömri Bea

Büki Attila: „Zárt világban éltünk“

Beszélgetés Kéri Mihály festőművésszel

(A szerző Mit ér a világ? címmel az Ünnepi Könyvhéten megjelenő könyvből)

Vakít a nap, amikor belép az érdligeti söröző kertjébe. Fekete pólót, nadrágot visel. Őszülő szakála alatt megcsörren kezében gépkocsija kulcsa. Egy asztaltársaság mindjárt magához hívja. Nem hallom, miről beszélnek, ám a gesztusokban ott a derű. A kerti asztalra fekteti bőrtáskáját, miután leül mellém. Igazít székén, lábát keresztbe veti. Válla mögött tuja zöldell, fölötte napernyő árnyékolja arca mosolyát. Festőművész, a városi önkormányzat képviselője: Kéri Mihály. Negyven éve él a városban kisebb megszakításokkal. Festményeit szinte minden nagyobb magyar városban bemutatták. Szerepelt alkotásaival Európa kiállítótermeiben is. Szinte egymás után szívja a cigarettát. Időnként vitázna is, ám erre az idő ezúttal nem alkalmas.

– A festészet szakadatlan műbelymunka, küzdelem a kifejezésért. Így éled meg az alkotómunkát te is?

– Nem vagyok így, mert nem jut mindig idő a festésre. Hogy szakadatlan készenlétet jelent, az igaz. A festő akkor is alkot, végzi a munkáját, amikor gyakorlatilag nem festhet.

– Festményeiddel egyéni kifejezőmódot képviselsz. Még a Patak Csoport - melynek tagja vagy - festői világától is elkülönülsz, sajátos szemléletteddel, festői eszköztáradal. Minek tulajdonod e festői felfogást?

– A Patak Csoport baráti társaság, mely festők-ből áll. Szűcszentmiklóson Somogyi György műtermében alakult meg 1994-ben. A társaság egyes tagjainak festői pályája a szentendrei Vajda Lajos Stúdióból indult el. Így Aknai Jánosé, Gubis Mihályé és dr. Hann Ferencé. Hann doktor különben a csoport „ideológusa“, művészettörténész. Mások a Pest megyei Nagy István Csoportban nőttek fel. Ide tartozom én is Puha Ferencel és Somogyi Györggyel együtt. A kapcsolatot egymással már az 1970-es évek végétől tartottuk. Az a festészeti ízlés, ami összetartott bennünket, a magyar neoavangarde mozgalmakban gyökerezik. A csoport tagjainak egy része konstruktivista, geometrikus hagyományokból indult el, a másik fele pedig expresszív utakat követett. Jómagam e két útnak a festői világát próbálom ötvözni. Egyfajta szabad expresszív festői felfogás, felületkezelés és a szigorú kompozíciós rendnek az ötvözete, mely nonfiguratív képi világba vezet el. A festményeimmel ismerkedő az említettek-ből kialakult képiséget érezheti meg, ismerheti fel.

– Hogyan értelmezed dr. Hann Ferencet, mint „ideológust“ a csoport munkájában?

– Az ideológia szó használata talán túlzás ezúttal. Annál is inkább, mivel Hann a Patak Csoport megalakulásakor egyáltalán nem adott hangsúlyt egyfajta egységes eszmeiségnek, vagy irányzatosságnak. A csoport tagjai a stílusdivatoktól független, szuverén művészeti gondolat szellemében kívánnak dolgozni ... Ilyen formán átlépi a formális kategóriák határát, bizonyítva egyúttal, hogy csak jó és kommersz művészet, hiteles és hiteltelen művészet, magas érték és merkantil értéktelenség az, amiről beszélni érdemes - írta le a társaság alapító levelében.

– Jó néhány pályatársadhoz basonlóan autodidaktaként indultál. Bölcsész tanulmányoktól a festészetig, hogy csak egyetlen útszakaszt említsz.

– Az 1960-as évek végén nem volt szokatlan, hogy - e meglehetősen szelektív - főiskolai képzést kikerülve jutottak pályára alkotóművészek. Zárt világban éltünk. Alig jelentek meg, vagy váltak hozzáférhetővé Magyarországon a nyugati világ modern szellemiségébe betekintést nyújtó művek. Akkoriban került nekem is a kezembe például Herbert Read és Mária De Micheli összefoglaló igényű írása a modern művészet irányzatairól. Még középiskolás diákként ismerhettem meg egy újító nemzedék képzőművészetét. Többek között Csernus Tibor, Lakner László, Kondor Béla munkáit. Az akkori művészet nyil-

Apró gesztus, 1997 (akril-fa)

vánosságára mégis a korlátozottság, a cenzúra működése a jellemző. Az említettek is emigrációra vagy épp belső emigrációra kényszerültek. Személyes élményem a Budaörsön felépített Erdélyi Miklós kiállításának bezárása, vagy a közreműködéssel tervezett Bálint Endre tárlat meghíúsítása. A magyar szellemi élet felszabadulása mindössze két évtizedes történet, mégis úgy látom, hogy képzőművészetünk lassan utat talál az amúgy természetes mozgástérhez, és mind jobban jelen van Európa és a világ kiállítótermeiben.

– Az általad említett szabadság is megbozta a maga ellentmondásait. Értékek devalválásáról, a művészet válságáról beszélnek a szakértők. A zűrzavarosnak tűnő és gyorsan változó kifejezőmódok dömpingjében mit jelent a művészet fogalma számokra?

Szárny, 1997, (akril-farost)

– Erre a kérdésre 15-20 évvel ezelőtt akár több pedáns válasszal is készen álltam. Hogy a művészet maga a valóság, teremtő gesztus, magánmitológia, önkifejezés és így tovább. Most nem találok kielégítő választ. Ami a művészet megjelenésének gyors változását illeti, az szerintem külsődleges, felszíni jelenség csupán. A festészet inkább állandó, mint változó természetű. Minden pillanatnyi impresszió ellenére nagyjából azonosan érint meg bennünket, mint több ezer éve a születés, a halál, a szerelem, a szorongás misztériuma. A képi világ kozmikus erejét - bennünk rejlő Atlantiszként - még az ember fogalmának kialakulását megelőző időktől hordozzuk magunkban. Talán ezt a mindannyiunkban elszülődött világot keresi és mutatja fel a műalkotás. „... egy újjászületet barlangfestő vagyok“ - mondta Joseph Bauys. A festő jobbára sötétben tapogatózik, keresve értékeinek tárgyát. Festés közben a mű már-már magától alakul, mintha valami ismeretlen erő formálná a képet. Ezen túl a jelenvaló idő és tér, a megélt kulturális hatások hagynak nyomot a vásznon.

– Amiről beszélsz, konzervatív felfogásra utal, miközben nonfiguratív képeid messze állnak a hagyományos alkotói szemlélettől.

– Mit tartunk hagyománynak? Ha a reneszánsztól a 19. század végéig ívelő folyamattól indulunk el, akkor talán igazad van. Akkor is csupán az európai, úgynevezett magas művészetre való tekintettel.

A népművészet már egy másik hagyományt jelent számunkra. A szürrealisták például minden bizonnyal megnyálnák a szájuk szélét e szép magyar népdalt hallva: Én vagyok az, aki nem jó, fellegajtó nyitogató... Érdemes tehát csínján bánni a modern művészet gyökértelenségét felvető állításokkal.

– Manapság a kiállítótermeiben a festői kifejezőmódok sokaságával találkozhatunk. A festők ontják magukból a képeket kiállításra balmoznak. Volt idő, amikor egy-egy festő csupán öt vagy batévente állított ki. Általában akkor, ha azt valamelyik alkotói periódus indokolta tette.

– Nincs különösebb bajom a mind inkább ránk zúduló vizuális „vízözönnel“, de érdemes figyelembe venni, hogy az emberek hajlamosak mindent művészetként elfogadni, amit ilyen címen kínálnak fel számukra. Ennek ellenére éppen olyan ritka a műalkotás, mint a történelem megelőző korszakaiban.

A kreatív önfejlesztés, kulturális önkifejezés támogatásával

Értékteremtés a cívisvárosban

Debrecen eseménynaptárát lapozgatva nehezen találunk olyan dátumot, amit ne színesítene egy-egy fesztivál, kiállításmegnyitó, könnyű- vagy komolyzenei koncert. **Turi Gáborral**, a város alpolgármesterével a kulturális élet jelenéről és a tervekkel teli jövőről is beszélgettünk.

– Két évvel ezelőtti hivatalba lépésekor milyen örökséget kapott elődjétől?

– Egy fölemelkedőben lévő városban vehettem át az alpolgármesteri posztot, hiszen 1998-at követően, amikor **Kósa Lajos** lett a város polgármestere, Debrecen jelentős fejlődésnek indult. Ezt kulturális természetű beruházások is jelezték. Ilyen volt a Debreceni Kulturális és Fesztiválközpont, valamint a Vojtina Bábszínház életre hívása, de ide sorolható a Főtér sétálóövezetté

javítsák az alkotómunka tárgyi és anyagi feltételeit és alakítsák Debrecen nagrendezvényeinek vonulatát. Fontos továbbá számunkra a város és az egységesített egyetem szellemi és érzelmi kapcsolatának erősítése is.

– Talán a már említett nagrendezvények és fesztiválok teszik leginkább a cívisvárost a vidék egyik kulturális fellegvárává...

– Valóban számos olyan esemény zajlik itt az év folyamán, mely fesztiválvárosi rangra emeli Debrecen színterét. Ugyanakkor zenei téren is sokat tudunk nyújtani: a Bartók Béla Nemzetközi Kórusfesztivál, a dzsessznapok vagy a katonazenekari fesztivál egyaránt elismert rendezvények Európaszerte. A kultúra egyéb területeiről pedig kiemelhetők az irodalmi napok, a költészeti fesztivál és a Cívis Korzó eseményei, melyek mindig gazdag és megújuló programokkal várják a Debrecenbe érkezőket.

– Az érkezés mikéntje bizonyára lényeges kérdés, nemcsak a gazdaság, de az idegenforgalom és kultúra fejlődése szempontjából egyaránt...

– Az elmúlt évtizedek bűnös mulasztása, hogy nem épültek autópályák Magyarországon. Debrecen is csak 2006 végén éri el négysávos út, de ez természetesen új lehetőségeket fog megnyitni, hisz a külföldi befektetők elsősorban ezért nem keresték eddig meg a keleti országrészt. A fejlődésben fontos utat nyit a város által több mint tíz évvel ezelőtt visszavásárolt repülőtér rekonstrukciója is, mely immár nemzetközi járatok fogadására is alkalmas. Ez újabb lehetőség arra, hogy a régióból egyszerű utazhasanak, másrészt érkezhessenek is turisták. Ezek a javuló körülmények

Turi Gábor:
Gazdag kulturális kínálat teszi vonzóvá a várost az ide látogatók körében

ugyanakkor nemcsak Debrecen, de többek között Hajdúszoboszló és a Hortobágy javára is válnak.

– A kifejezetten kulturális vonatkozású tervek nagy részben kapcsolódnak az Európa kulturális fővárosa pályázatba, mely közép-távú fejlesztési programként is felfogható. Ennek melyek a legfontosabb elemei?

– A pályázat valóban jó lehetőséget kínál, hogy a város megfogalmazza a következő évek fejlesztési irányait,

hiszen a jelenlegi állapotoknál méltóbb és igényesebb módon kell a közönséget fogadni.

– *Lesz-e változás a civil szerveződések életében?*

– Kisebbségi nagyszámú, de számunkra fontos beruházás lesz a Hagyományok Háza létrehozása is, amely mellett, hogy a közösségi feladatokat is ellátja, a Debreceni Népi Együttműködési Központ is lesz. De a civil alapon működő kulturális közösségek fontos színtere lehet a belvárosban alakuló amatőr művészeti központ is.

– *Hogy látja az alkotóművészek jelenlegi és jövőbeni helyzetét?*

– Nagyon sok alkotóművész választotta otthonául Debrecen, a szervezett tagok száma jóval száz fölött van. Ennek megfelelően nagyon intenzív a kiállítási élet is, és a tárlatok nemcsak a Déri Múzeumban és Medgyessy Ferenc Emlékmúzeumban kapnak helyet, a különböző magángalériák is szívesen mutatják be a helyi alkotók munkáit. Régi törekvés egy magas szintű művésztelep szervezése is, mely reményeink szerint jövőre megvalósul. A tervek között szerepel egy modern múzeumi kiállítóhely megépítése, melyben egy nagyon jelentős városi magángyűjteményt kívánunk elhe-

A Kölcsey központ látványterve - a létesítmény kiállításoknak, koncerteknek is helyet ad majd

alakítása is, mely előnyös külsőt adott a belvárosnak. Ugyanakkor sok olyan tartozása van a városnak, melynek törlesztése még hátra van. Évtizedek óta húzódik a Déri György-féle néprajzi hagyaték méltó bemutatása és régi adóssága egy megfelelő galéria létrehozása, hiszen erre igényt tartanak a helyi képzőművészek és az itt lakók egyaránt.

– *Ön alpolgármesterré választásakor felvázolt egy nagy ívű kulturális koncepciót. Mik voltak ennek a sarokpontjai?*

– Elsődleges törekvésünk az egyén és a közösség kreatív önfejlesztése, a kulturális önkifejezés támogatása. Célunk, hogy a város lakói egyénileg és közösen is tevékenyen gyarapítsák a városi élet erőforrásait, hiszen a kultúra meghatározó tényező Debrecen arculatának kialakításában - s ez nem csak a magas művészetekre vonatkozik. Akkor fogalmazódott meg továbbá, hogy az önkormányzat kulturális bizottsága, a hivatal kulturális osztálya és a városi fenntartás alatt álló Főnix Rendezvényszervező Kht. vállaltva térképezze fel a szándékokat és igényeket,

A virágkarnevál a város legnagyobb idegenforgalmi és kulturális eseménye

feltérképezze és csoportosítsa erőforrásait. Ezek között vannak olyan tervek, melyek akkor is megvalósulnak, ha nem Debrecen nyeri a kitüntetett címet. Ilyen például a már említett Kölcsey központ, mely a konferenciaturizmus fellendülése mellett, a kulturális élet egyik színterévé is válik, hiszen kiállítóhelyként és koncertteremként is üzemel majd. A tervek között szerepel a Csokonai Színház átszervezése mellett egy új teátrum kialakítása is,

lyezni, és helyet adna olyan tárlatoknak is, melyek bemutatására eddig nem nyílt lehetőség. Túl ezeken a helyi alkotók is sokkal rangosabb bemutatkozásra kaphatnak lehetőséget. Ha tehát mindezek a fejlesztési tervek megvalósulnak úgy 3-4 éven belül, akkor elmondhatjuk: a cívisváros tíz esztendővel ezelőtti önmagához képest radikálisan bővülő kulturális kínálatot tud majd felmutatni.

Kunfalvi Viktor